

Hallituksen esitys Eduskunnalle eräiden opetustointa koskevien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutoksia peruskoululakiin, lukiolakiin, aikuislukiolakiin, vieraskielisistä yksityisistä kouluista annettuun lakiin, ammatillisista oppilaitoksista annettuun lakiin, musiikkioppilaitoslakiin, valtionosuutta saavista kansanopistoista annettuun lakiin, valtionosuutta saavista liikunnan koulutuskeskuksesta annettuun lakiin sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin.

Oppivelvollisuusikäisille ja oppivelvollisuusikään tuleville maahanmuuttajille järjestettävä peruskouluun valmistava opetus otettaisiin peruskoulutoimen piiriin ja rahoitusjärjestelmään.

Saamenkielisille peruskoulun oppilaille voitaisiin opettaa äidinkielen oppiaineena saamen kieltä sekä vieraskielisille peruskoulun ja lukion oppilaille näiden omaa äidinkieltä.

Vieraskieliset yksityiset koulut otettaisiin la-

kisäateiseen rahoitusjärjestelmään ja niissä käyvien oppilaiden kotikunnille säädettäisiin velvollisuus osallistua oppilaiden koulunkäynnistä aiheutuviin kustannuksiin.

Ahvenanmaan maakunnan ja valtakunnan keskinäistä vastuuta koulutuksen rahoituksesta selkeytettäisiin vastavuoroisuusperiaatteen pohjalta. Valtio vastaisi valtakunnan alueella lukiokoulutusta ja ammatillista koulutusta saavista ahvenanmaalaisista oppilaista aiheutuvien kustannuksen rahoituksesta.

Lisäksi ammatillisten oppilaitosten laskennallista tuntikehystä koskevat säännökset kumottaisiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 1995 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Oppivelvollisuusikäisille maahanmuuttajille järjestettävä perehdyttämiskoulutus (peruskoululain 4 ja 84 c §)

Ulkomaalaisten määrä maassamme on lisääntynyt voimakkaasti 1980-luvun lopulta lähtien. Maaliskuun alussa 1994 maassamme oli ulkomaalaisia hieman vajaat 57 000 eli noin 1,1 prosenttia koko väestöstämme. Ulkomaalaiset edustavat yli 60 kansallisuutta. Merkittävä ryhmä ulkomaalaisista ovat pakolaiset ja turvapaikanhakijat.

Ulkomaalaisten sopeutumista yhteiskuntaamme sekä heidän oman kulttuurinsa säily-

mistä on tuettu muun ohella erilaisilla opetusjärjestelyillä. Opetusministeriön hallinnonalalla tällaisia ovat peruskouluopetukseen valmistava opetus oppivelvollisuusiässä oleville pakolaisille ja turvapaikanhakijoille, vieraskielisten oppilaiden oman äidinkielen opetus peruskoulussa ja lukiossa sekä maahanmuuttajien tukiopetus. Lisäksi peruskoulu- ja lukiolainsäädäntö antaa mahdollisuuden yleisesti käyttää opetuksessa vierasta kieltä ja muodostaa vieraskielisistä oppilaista erillisen opetusryhmän. Uuden aikuislukiolain (439/94) mukaan aikuislukio voi erikoistua esimerkiksi vieraskielisten opiskelijoiden opettamiseen ja opetussuunnitelman osaksi voidaan hyväksyä erillinen koulutusohjelma vieraskielisiä opiskelijoita varten.

Pakolaisten ja turvapaikan hakijoiden vas-

taanotosta annetun valtioneuvoston päätöksen (1607/92) 16 §:n mukaan opetusministeriö määrää oppivelvollisuusikäisten henkilöiden pakolaisopetuksen järjestämisestä sekä siitä maksettavasta korvauksesta. Opetusministeriön päätös on tehty vuosittain. Päätöksen erityisen merkityksen takia asia on viety valtioneuvoston yleisistunnon ratkaistavaksi. Vuotta 1994 koskee valtioneuvoston joulukuussa 1993 tekemä päätös (1691/93) eräistä maahanmuuttajien opetuksen erityisjärjestelyistä ja ylimääräisen valtionavustuksen myöntämisestä. Päätöksen mukaan kunta voi järjestää enintään puolen vuoden kestävästä ryhmämuotoista valmistavaa opetusta oppivelvollisuusikäisille pakolaisille ja turvapaikanhakijoille ja saada opetuksesta aiheutuviin kustannuksiin ylimääräistä valtionavustusta 15 000 markkaa pakolaista ja turvapaikanhakijaa kohti valtion talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa. Opetushallitus myöntää valtionavun hakemuksesta vuosittain jälkikäteen. Opetuksessa noudatetaan opetushallituksen vahvistamia pakolaisten valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Vuonna 1993 peruskouluopetukseen valmistavaan opetukseen osallistui yhteensä noin 850 henkilöä. Opetusta järjestettiin 58 kunnassa.

Valtioneuvoston kesäkuussa 1993 hyväksymässä koulutuksen ja korkeakouluissa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelman tarkisteessa vuosille 1994—96 todetaan, että kieli- ja kulttuurivähemmistöjen koulutukselliset perusoikeudet turvataan ja erityistarpeet pyritään ottamaan voimavarojen sallimissa rajoissa huomioon koulutusta järjestettäessä. Maahanmuuttajien oppivelvollisuusikäisille lapsille järjestetään peruskouluopetusta kunnan koulujärjestelmässä tavanomaisen peruskouluopetuksen puitteissa.

Mainitun tavoitteen toteuttamiseksi ehdotetaan, että oppivelvollisuusikäisten maahanmuuttajien peruskouluun valmistava opetus vakinaistettaisiin saattamalla se peruskoululainsäädännön soveltamisalan piiriin. Opetuksen järjestämisestä otettaisiin säännös peruskoululain 4 §:ään lisättävään uuteen 4 momenttiin. Samalla opetuksen rahoitus tulisi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) piiriin.

Valmistavan opetuksen järjestämisestä annettaisiin tarkemmat määräykset opetusministeriön päätöksellä. Kun opetuksen määrää ei käytettävissä olevien voimavarojen puitteissa

voitaisi laajentaa, tarkoituksena olisi ainakin aluksi, että valmistavaa opetusta annettaisiin edelleen vain oppivelvollisuusikäisille pakolaisille ja turvapaikanhakijoille. Säännöshdotuksen mukaan koulutusta voitaisiin kuitenkin antaa myös välittömästi ennen oppivelvollisuusikää. Myös opetuksen kesto aika olisi tarkoitus säilyttää vähintään nykyisellään. Päätöksessä opetuksen järjestämistapa jätettäisiin pitkälti kuntien omaan päätösvaltaan. Opetuksessa tulisi noudattaa opetushallituksen laatimia opetussuunnitelman perusteita.

Opetukseen osallistuvia lapsia ei luettaisi peruskoulun varsinaisiksi oppilaisiksi, eikä heidän määränsä näin ollen vaikuttaisi esimerkiksi valtionosuuden perusteena olevia yksikköhinnoja laskettaessa käytettävään tunteikehykseen. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun asetukseen (820/92) lisättäisiin säännös, jonka mukaan mainittuun opetukseen osallistuvat lapset rinnastettaisiin kuitenkin peruskoulun oppilaisiksi oppilasmääriä laskettaessa. Kunta saisi valmistavaan opetukseen osallistuvaa kohti valtionosuutta saman verran kuin se saa valtionosuutta peruskoulun varsinaista oppilasta kohti. Lisäksi peruskoululain 84 c §:ään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan myös kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä maksettaisiin valtion varoista niiden valmistavaa opetusta saavien osalta, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa.

1.2. Saamenkielisten oppilaiden äidinkielen opetus (peruskoululain 27 § ja lukiolain 18 §)

Saamen kielen asema on viime vuosina merkittävästi vahvistunut. Lainsäädäntötasolla saamelaisten kielelliset oikeudet on kirjattu vuoden 1992 alussa voimaan tulleeseen saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annettuun lakiin (516/91). Myös koululainsäädännössä mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisen opetuksen järjestämiseen on viime vuosina lisätty. Lukiolain 18 §:n 2 momenttiin otettiin lukuvuoden 1991—92 alusta säännös, jonka mukaan saamelaisten kotiseutualueella asuvalle oppilaalle voidaan opettaa äidinkielen oppiaineena saamen kieltä. Myös ylioppilastutkinnosta annettua asetusta (717/47) muutettiin niin, että äidinkielen kokeen voi kirjoittaa saamen kielessä. Säännöksen mukanaan tuomaa mahdollisuutta on käytetty myös hyväksi. Tämän vuoden keväällä ensimmäiset kolme kokelasta

kirjoitti ylioppilaskirjoituksissa äidinkielen kokeen saamen kielessä. Saamen kielen äidinkielekseen valinnut oppilas opiskelee lukioasetuksen 32 §:n 2 momentin (689/93) mukaan suomen kieltä toisena kotimaisena kielenä ja ruotsin kieli on oppilaalle mainitun pykälän 3 momentin mukaan valinnainen aine. Ylioppilaskirjoituksissa oppilas suorittaa suomen kielessä pakollisena kokeena äidinkielen kokeen kaltaisen kokeen.

Peruskoululain 27 §:n 2 momentin mukaan saamelaisten kotiseutualueella asuvalle oppilaalle voidaan opettaa oppilaan huoltajan suostumuksella äidinkielen oppiaineena saamen kieltä ja suomen kieltä sen mukaan kuin opetussuunnitelmassa määrätään. Näin ollen peruskoulun oppilas ei voimassa olevan lainsäädännön mukaan voi opiskella yksinomaan saamen kieltä äidinkielenä, vaan osalla äidinkieleen varatuista tunneista tulee opettaa suomen kieltä. Oppilas saa yhteisen arvosanan saamen ja suomen kielestä. Edellä tarkoitettulle oppilaalle voidaan samalla antaa vapaaehtoisen kielen opetuksena opetusta suomen kielessä ja saamen kielessä ja muodostaa äidinkielen ja vapaaehtoisen kielen opetuksen tuntimäärästä kokonaisuus, joka opetussuunnitelmassa määrättyllä tavalla jaetaan saamen kielen ja suomen kielen kesken. Lukuvuonna 1993—94 äidinkielen opetusta saamen ja suomen kielessä sai yhteensä 130 oppilasta.

Peruskoululain 8 §:ään lisättiin helmikuun alusta 1991 voimaan tullut uusi 4 momentti. Säännöksen mukaan, milloin kunnassa on saamenkielisiä asukkaita, kuntaan voidaan muodostaa koulupiiri myös saamenkielistä opetusta varten. Utsjoen kunta on perustanut ensimmäiset saamen kielisen opetuksen koulupiirit lukuvuoden 1994—95 alusta.

Peruskoululain 27 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan peruskoulussa äidinkielen oppitunneilla tulee opettaa sekä saamen kieltä että suomen kieltä, ei ole sopusoinnussa saamelaisten kielellisten oikeuksien vahvistamista koskevien pyrkimysten kanssa. Säännös on myös ristiriidassa sen kanssa, että opetus voidaan antaa muutoin kokonaan saamen kielellä.

Yhdenmukaisesti lukiota koskevien säännösten kanssa ehdotetaan, että peruskoulussa voitaisiin opettaa saamen kieltä äidinkielen oppiaineena. Samalla sekä peruskoululain 27 §:n 2 momentista että lukiolain 18 §:n 2 momentista poistettaisiin rajoitus, jonka mukaan saamen kieltä voitaisiin opettaa äidinkielenä vain saa-

melaisten kotiseutualueella. Koulun ylläpitäjä harkitsisi, milloin saamen kielen opetus äidinkielenä olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa. Peruskouluasetukseen (718/84) olisi tarkoitus lisätä säännös, jonka mukaan saamen kieltä äidinkielenä opiskelevan tulisi opiskella suomen tai ruotsin kieltä toisena kotimaisena kielenä ja että toinen mainituista kielistä olisi oppilaalle valinnainen.

Oppilaan huoltaja saisi valita, osallistuuko oppilas saamen kielessä vai suomen kielessä järjestettävään äidinkielen opetukseen.

1.3. Vieraskielisten oppilaiden oman äidinkielen opetus (peruskoululain 27 §, lukiolain 18 § ja aikuislukiolain 13 §)

Vuonna 1993 annettiin noin 2 600:lle peruskoulua ja lukiota käyvälle vieraskieliselle oppilaalle opetusta näiden omassa äidinkielessä. Opetusta järjestettiin 65 kunnassa ja yhteensä 33 eri kielessä. Yleisimmin opetetut kielet olivat venäjä, viro, vietnam, englantia, saksa ja somali. Opetusta on tuettu valtion varoista myöntämällä opetuksen järjestäjille opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 38 §:n perusteella valtionavustusta. Avustuksen myöntämisen perusteista määrätään ylimääräisen valtionavustuksen myöntämisestä romanien ja vieraskielisten oppilaiden äidinkielen opetukseen sekä ulkomailta muuttaneiden suomalaisten ulkomailta hankkiman kielitaidon ylläpitämiseksi tähtäävään opetukseen peruskoulussa ja lukioiden annettua opetusministeriön päätöksessä (1693/93). Päätöksen mukaan kunnalle tai rekisteröidylle yhdistykselle voidaan myöntää enintään 86 prosenttia ylimääräistä valtionavustusta todellisista ja hyväksyttävistä opettajien palkkakustannuksista ja niihin liittyvistä lakisääteisistä maksuista, jotka ovat aiheutuneet muun muassa vieraskielisten oppilaiden äidinkielen opetuksesta. Valtionavustusta suoritetaan enintään kahdesta opetustunnista viikossa opetusryhmää kohti. Päätöksen mukaan opetus tulee järjestää pääasiallisesti koulun oppituntien ulkopuolella.

Vieraskielisten oppilaiden koulutuksellisten oikeuksien parantamiseksi koulutuksen kehittämissuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti vieraskielisten oppilaiden oman äidinkielen opetus ehdotetaan lainsäädäntötasolla vakinaistettavaksi osaksi koulujen toimintaa. Ehdotuksen mukaan vieraskielisille oppilaille

voitaisiin opettaa äidinkielenä heidän omaa äidinkieltään, jolloin heidän ei tarvitsisi osallistua suomen tai ruotsin kielessä annettavaan äidinkielen opetukseen. Asiasta otettaisiin säännös peruskoululain 27 §:n 2 momenttiin ja lukiolain 18 §:n 2 momenttiin. Peruskoulu- ja lukioasetukseen otettaisiin puolestaan säännökset, joiden nojalla oppilas voisi opiskella suomea tai ruotsia toisena kotimaisena kielenä tai vieraana kielenä. Peruskouluasetuksen 38 §:n ja lukiolain 18 §:n nojalla oppilas voitaisiin myös tarvittaessa vapauttaa kielen opiskelusta. Uudistuksen yhteydessä peruskoulun ja lukion tuntijakopäätöksiä olisi tarkoitus muuttaa siten, että äidinkielen opetukseen ja toisen kotimaisen kielen opetukseen varattava vähimmäistuntimäärä voitaisiin vieraskielisten opetuksessa jakaa joustavasti esimerkiksi toisen kotimaisen kielen pakollista tuntimäärää lisäten ja vastaavasti äidinkielen opetuksen tuntimäärä pienentäen. Suomen ja ruotsin kielen opetuksessa voitaisiin noudattaa vieraskielisiä oppilaita varten vahvistettuja oppimääriä. Kielitaidon kehityttyä oppilas voisi halutessaan siirtyä opiskelemaan suomea tai ruotsia myös äidinkielenä, jolloin oppilas opiskelisi kahta äidinkieltä. Myös ylioppilastutkintoa koskevia säännöksiä on tarkoitus muuttaa niin, että kokelas voisi kirjoittaa kaksi äidinkielen koetta.

Vieraskielisten oppilaiden opetuksessa käytettävien käsitteiden yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan aikuislukiolain 13 §:n 2 momentissa käytetty käsite kotikieli muutettavaksi samassa yhteydessä vieraskielisen opiskelijan äidinkieksi. Lisäksi säännöksestä poistettaisiin maininta mahdollisuudesta opettaa suomen ja ruotsin kieltä vieraana kielenä. Suomen ja ruotsin kielen opetus vieraana kielenä on mahdollista ilman nimenomaista säännöstäkin, kunhan opetushallitus vahvistaa opetuksen tavoitteet ja sisällöt.

Muutoksilla oppilaitoksen ylläpitäjää ei veloitettaisi vieraskielisen oppilaan oman äidinkielen opetuksen järjestämiseen. Opetus voitaisiin edelleen järjestää myös peruskoulun oppituntien ulkopuolisena opetuksena. Vieraskielisten oppilaiden oman äidinkielen opetuksen aiheuttamien lisäkustannusten rahoitus hoidettaisiin myös jatkossa pääosin ylimääräisenä valtionapuna. Peruskoulun osalta ylläpitäjä voisi hakea myös peruskoululain 31 §:n nojalla korotusta valtionosuuden laskemisessa käytettävään laskennalliseen tuntimäärään. Opetuksen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset

otettaisiin huomioon opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisia valtakunnallisia yksikköhintojen keskimääräisiä markkamääriä vahvistettaessa.

Opetushallitus on määritellyt uusissa lukuvuoden 1994—95 alussa voimaan tulleissa peruskoulun ja lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraskielisten oppilaiden oman äidinkielen opetuksen tavoitteet ja oppisisällöt sekä määritellyt tavoitteet ja sisällöt oppiaineelle suomi vieraana kielenä.

Uudistuksen yhteydessä maahanmuuttajien tukiopetuksen erityisjärjestelyt säilytettäisiin nykyisellään. Tukiopetusta varten myönnettävän ylimääräisen valtionavustuksen myöntämisperusteita olisi kuitenkin tarkoitus väljentää.

1.4. Vieraskielisten koulujen rahoitusjärjestelyt (vieraskielisistä yksityisistä kouluista annetun lain 3a, 3b ja 3c §)

Vieraskielisiä kouluja ovat vieraskielisistä yksityisistä kouluista annetun lain (373/63) nojalla toimivat koulut. Valtioneuvosto voi mainitun lain 2 §:n mukaan myöntää luvan vieraskielisen koulun perustamiseen. Tällä hetkellä toimii kolme vieraskielistä yksityistä koulua; englantilainen koulu, jonka toimipaikka on Helsinki, Helsingin kansainvälinen koulu ja Helsingin Saksalainen koulu.

Vieraskielisissä kouluissa annetaan opetusta pääasiassa vieraalla kielellä. Englantilainen koulu on 9 luokkainen peruskouluopetusta antava koulu. Koulu antaa opetusta pääasiassa suomalaisille lapsille. Tavoitteena on, että oppilaat saisivat äidinkieleen verrattavan englannin kielen taidon. Koulun ylläpitäjä on saanut luvan lukio-opetuksen järjestämiseen lukuvuoden 1995—96 alusta.

Helsingin kansainvälinen koulu käsittää peruskoulun ja lukion. Koulun oppilaat tulevat pääosin ulkomailta. Koulussa on useaan eri kieliryhmään kuuluvia oppilaita. Oppilaista runsas neljännes on tällä hetkellä suomalaisia. Helsingin kansainvälinen koulu kuuluu kansainvälisten koulujen yhteisöön, jonka keskeisenä Euroopassa on European Council of International Schools (ECIS). Mainittuun yhteisöön kuuluvat koulut noudattavat yhteisiä opetusohjelmia. Helsingin kansainvälisessä koulussa voidaan suorittaa kansainvälinen ylioppilastutkinto (International Baccalaureate).

Helsingin Saksalaisessa koulussa annetaan opetusta sekä saksan että suomen kielellä. Koulu käsittää peruskoulu- ja lukioasteen. Lukioaste päättyy saksalaiseen ylioppilastutkintoon ”Reifeprüfungiin”. Koulussa voidaan suorittaa myös suomalainen ylioppilastutkinto. Koulussa on kaksikielinen linja, jossa opiskelijalle pyritään antamaan sellaiset tiedot ja taidot saksan kielessä, että hän selviytyisi saksankielisestä lukiosta ja Reifeprüfungista.

Vieraskielisissä kouluissa on tällä hetkellä yhteensä runsaat 1 100 oppilasta. Oppilaita on Helsingin Saksalaisessa koulussa noin 530, englantilaisessa koulussa noin 400 ja kansainvälisessä koulussa noin 230.

Vieraskielisille kouluille myönnetään harkinnanvaraista valtionavustusta valtion talousarvion rajoissa. Myös oppilaiden kotikunnat avustavat kouluja harkinnanvaraisesti. Saksan valtion myöntämät avustukset (vuonna 1993 noin 5 miljoonaa markkaa) ovat kattaneet osan Saksalaisen koulun kustannuksista. Mainittu koulu sai vuonna 1993 valtionavustusta valtion talousarvion perusteella 2 miljoonaa markkaa. Kansainvälisen koulun valtionavustus vuonna 1993 oli 2,4 miljoonaa markkaa. Englantilaisen koulun osalta valtionavustus oli mainittuna vuonna 2,8 miljoonaa markkaa. Kaikki edellä mainitut koulut perivät oppilasmaksuja. Oppilasmaksut vaihtelivat parista tuhannesta markasta lähes 40 000 markkaan vuodessa maksujen ollessa korkeimmat Helsingin kansainvälisessä koulussa. Helsingin kansainvälisen koulun oppilaiden huoltajien työnantajat avustavat eräissä tapauksissa oppilaita oppilasmaksuissa.

Esityksessä ehdotetaan, että vieraskielisistä yksityisistä kouluista annettuun lakiin lisätään säännökset kouluille myönnettävästä valtionosuudesta ja kouluja käyvien oppilaiden kotikuntien maksuvelvollisuudesta (3a, 3b ja 3c §). Maksuvelvollisuus koskisi oppilaita, joilla on kotikuntalain (201/94) mukainen kotipaikka Suomessa.

Valtionosuuden perusteena käytettäisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 10 §:n nojalla vahvistettua peruskoulun yksikköhintojen laskemisen perusteena käytettävää valtakunnallista yksikköhintojen keskimääräistä markkamäärää oppilasta kohti. Myös kotikunnan maksuosuus määräytyisi mainitusta markkamäärästä. Valtionosuus ja kotikunnan maksuosuus määräytyisi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetyn opetustoimen valtionosuusasteikon ja

oppilaan kotikunnan kantokäyttöalueen mukaisesti. Maksuosuudet vähennettäisiin kunnille suoritettavista eristä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 40 §:n 1—3 momentissa säädetyn kuittausmenettelyn mukaisesti. Oppilasmäärien laskemisessa, maksuvelvollisen kunnan määrittelystä sekä rahoituksessa noudatettavista muista menettelytavoista olisi niinkään voimassa, mitä viimeksi mainitussa laissa ja sen nojalla asetuksella säädetään.

Koulujen saattaminen lakisääteisen valtionosuuden piiriin ja maksuvelvollisuuden säätäminen oppilaiden kotikunnille olisi perusteltua yhdenvertaisuussyistä. Valtion ylläpitämien vieraskielisten koulujen, Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun ja suomalais-venäläisen koulun osalta kotikunnille on säädetty velvollisuus osallistua koulujen kustannuksiin. Mainittuja valtion kouluja varten on säädetty kummallekin oma lakinsa. Ei ole perusteltua, että kansainvälistyvässä yhteiskunnassa paljolti samantaisia tehtäviä hoitavia kouluja käsitellään tältä osin eri tavalla. Esityksellä pyritään myös turvaamaan vieraskielisten yksityisten koulujen taloudellinen perusta supistuvassa julkisessa taloudessa. Yhä useammat kunnat pyrkivät säästösyistä luopumaan maksuosuuksistaan niissä kouluissa, joilla ei ole lakisääteistä oikeutta laskuttaa oppilaiden kotikuntia. Tällaiset seikat eivät saisi haitata kansainvälistyvässä yhteiskunnassa tärkeää koulutustehtävää hoitavien koulujen toimintaa.

1.5. Valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan väliset maksut (lukiolain 54 b §, aikuislukiolain 28 §, ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 31 c §, musiikkioppilaitoslain 4 §, valtionosuutta saavista kansanopistoista annetun lain 18 §, valtionosuutta saavista liikunnan koulutuskeskuksista annetun lain 21 § sekä laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 39 §:n 2 momentin kumoamisesta)

Ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 31 c §:n 3 momentin (717/92) mukaan valtakunnassa asuvan oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan Ahvenanmaan maakunnalle maksuosuuden oppilaita, jotka saavat ammatillista koulutusta maakunnan oppilaitoksissa. Maksuosuus määräytyy samojen perusteiden mukaan kuin oppilaan kotikunnan maksuosuus valtakunnan alueella ammatillista kou-

lutusta saavasta opiskelijasta. Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä on samansisältöiset säännökset maakunnan velvollisuudesta osallistua valtakunnan alueella ammatillista koulutusta saavista ahvenanmaalaisista oppilaista aiheutuviin kustannuksiin.

Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä maakunnan maksuvelvollisuus on ulotettu vuoden 1994 alusta lukien myös Ahvenanmaalta valtakunnan lukioihin tuleviin oppilaisiin. Valtakunnan lainsäädäntö ei sisällä vastaavaa säännöstä Ahvenanmaalla lukiota käyvien valtakunnan alueella asuvien oppilaiden kotikuntien maksuvelvollisuudesta. Tältä osin vastaavuoroisuus maakunnan ja valtakunnan välillä ei toteudu.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 40 §:n 1—3 momentin mukaan mainitun lain mukaisesti myönnetty valtionosuudet ja kotikunnan maksuosuudet maksetaan vuoden 1994 alusta lukien nettomääräisinä suoraan oppilaitosten ylläpitäjille. Valtion, kuntien ja oppilaitosten muiden ylläpitäjien keskinäinen ristikkäinen laskutus ja rahaliikenne ovat siten poistuneet. Ahvenanmaalla opiskelevien valtakunnasta kotoisin olevien oppilaiden ja ahvenanmaalaisien valtakunnan alueella opiskelevien oppilaiden osalta tätä niin sanottua kuittausmenettelyä ei ole voitu toteuttaa kuluvan vuoden alusta, koska se olisi edellyttänyt myös maakuntalainsäädännön muuttamista. Näin ollen valtakunnassa sijaitsevien oppilaitosten ylläpitäjät ovat erikseen laskuttaneet maakuntaa ahvenanmaalaisista oppilaista. Vastaavasti maakuntahallitus laskuttaa valtakunnasta kotoisin olevien Ahvenanmaalla opiskelevien oppilaiden kotikuntia. Oppilaiden kotikuntien ja Ahvenanmaan maakunnan välinen laskutuskäytäntö on aiheuttanut epäselvyyksiä ja paljon työtä laskujen vähäiseen määrään nähden. Nykyisen tilanteen ongelmallisuus korostuu entisestään vuoden 1995 alusta, kun Ahvenanmaa luopuu kotikuntalaskutuksen perusteena käytetystä maakunnassa sijaitsevien kuntien kantokäylyluokituksesta.

Esityksessä ehdotetaan, että koulutukseen liittyvä valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välinen rahaliikenne poistetaan. Valtio vastaisi kokonaisuudessaan rahoituksesta niiden oppilaiden osalta, jotka tulevat Ahvenanmaalta valtakunnan lukioihin, aikuislukioihin ja ammatillisista koulutusta antaviin oppilaitoksiin. Rahoitus käsittäisi valtionosuuden ja ko-

tikuntien maksuosuudet. Ahvenanmaan maakuntalainsäädäntöön on vastaavasti tarkoitus ottaa säännökset, joiden mukaan maakuntahallitus vastaisi rahoituksesta niiden opiskelijoiden osalta, jotka opiskelevat Ahvenanmaan ammatillisissa oppilaitoksissa ja lukioissa ja joilla on kotikunta valtakunnan alueella.

Ehdotuksen mukaan valtio vastaisi rahoituksesta lukiossa, aikuislukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien lisäksi myös niiden ahvenanmaalaisien osalta, jotka saavat valtakunnan alueella ammatillista koulutusta musiikkioppilaitoksissa, kansanopistoissa ja valtionosuutta saavissa liikunnan koulutuskeskuksissa. Mainittuja oppilaitoksia koskeviin lakeihin ehdotetaan tehtäväksi järjestelyn edellyttämät muutokset. Lisäksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 39 §:n 2 momentin säännös valtionosuuden myöntämisestä ahvenanmaalaisien oppilaiden osalta ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

Keväällä 1994 sai lukiokoulutusta ja ammatillista koulutusta valtakunnassa toimivissa oppilaitoksissa noin 230 ahvenanmaalaisista. Vastaavasti Ahvenanmaalla sijaitsevilla oppilaitoksissa opiskeli tuolloin noin 120 sellaista oppilasta, joilla oli kotikunta valtakunnassa sijaitsevilla kunnissa. Näin pienten oppilasmäärien takia ei ole tarkoituksenmukaista kytkeä nykyisellä tavalla koulutuksen rahoitusta koskevaa valtakunnan lainsäädäntöä Ahvenanmaan itsehallinnon piiriin kuuluvaan koulutuksen rahoitusta koskevaan maakuntalainsäädäntöön. Nykyinen käytäntö edellyttää asian merkitykseen nähden tarpeettomia erityisjärjestelyjä maakunnassa ja valtakunnassa.

1.6. Ammatillisten oppilaitosten tuntikehys (ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 21 §)

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia on muutettu vuoden 1994 alusta lukien siten, että ammatillisten oppilaitosten yksikköhinnat määrätään oppilaitosmuodotain oppilasta kohden lasketun valtakunnallisen keskimääräisen kustannuksen perusteella. Yksikköhintaa laskettaessa näin saatua markkamäärää porrastetaan oppilaitosmuodon sisällä kustannuksiltaan keskimääräisestä merkittävästi poikkeavassa koulutuksessa. Porrastustekijöistä säädetään asetuksella.

Ennen vuoden 1994 alusta voimaan tullutta

yksikköhintojen laskentajärjestelmää tarkoituksena oli, että ammatillisten oppilaitosten yksikköhintoja olisi peruskoulun ja lukion tapaan porrastettu oppilasta kohden lasketun opetuksen laskennallisen tuntimäärän eli tunteikehyksen perusteella. Tunteikehykseen perustuvasta porrastusjärjestelmästä luovuttiin, koska se ei koelaskelmien mukaan olisi tuottanut toteuttamiskelpoista tulosta.

Vuoden 1994 alusta voimaan tulleen uudistuksen yhteydessä ammatillisista oppilaitoksista annetun lain opetustuntien määrää koskeva 21 § jäi voimaan sellaisena, kun se on 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (717/92). Mainitussa pykälässä säädetään valtuudesta aseuksella säätää kunnallisten ja yksityisten oppilaitosten opetustuntien laskennallisesta määrästä sekä valtion oppilaitosten opetustuntien määrästä. Säännöksen tarkoituksena oli valtuuttaa aseuksella säätämään tunteikehykseen perustuvasta kunnallisten ja yksityisten oppilaitosten yksikköhintojen porrastusperusteista.

Laskennallisessa valtionosuusjärjestelmässä tunteikyssäännökset ovat ainoastaan valtionosuuden mitoitusperusteita. Mainittu 21 § ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska sitä ei vuoden 1994 alusta voimaan tulleiden valtionosuuden laskentasäännösten mukaan sovelleta laskettaessa ammatillisten oppilaitosten yksikköhintoja. Säännös ei ole tarpeen myöskään valtion oppilaitoksissa, koska niille osoitettavat määrärahat toimintamenoihin mitoitetaan samanlaisilla perusteilla kuin kunnallisten ja yksityisten oppilaitosten lakisääteinen rahoitus.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Taloudelliset vaikutukset

Maahanmuuttajille järjestettävän peruskouluun valmistavan opetuksen sisällyttämisestä laskennalliseen rahoitusjärjestelmään ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Voimassa olevassa järjestelmässä valmistavaan opetukseen myönnettävä oppilasta kohden laskettu valtionavustus on kunnasta riippumatta samansuuruinen. Opetusta varten myönnetään tänä vuonna valtionapua arvion mukaan yhteensä noin 16,5 miljoonaa markkaa. Ehdotuksen mukaan rahoituksen taso riippuisi jatkossa kuntakohtaisen yksikköhinnan suuruudesta. Tälle vuodelle vahvistetut kuntakohtaiset yk-

sikköhinnat vaihtelevat noin 14 000 markasta 56 000 markkaan oppilasta kohti. Peruskoulun yksikköhintojen määräämisen perusteena käytetty keskimääräinen markkamäärä on noin 18 700 markkaa oppilasta kohti. Kun suurimmalla osalla valmistavaan opetukseen osallistuvista ei ole kotikuntaa Suomessa, merkitsisi uudistus valtion panostuksen lisääntymistä ja vastaavasti koulutuksen järjestäjien oman osuuden pienentymistä. Uudistuksen kustannusvaikutukset riippuisivat siitä, kuinka paljon valmistavaa opetusta järjestettäisiin. Valmistavan opetuksen lisääntyminen ja tehostuminen vähentäisi tarvetta maahanmuuttajien tukiope-
tukseen.

Vieraskielisten oppilaiden oman äidinkielen opetusta olisi tarkoitus tukea edelleen myös opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 38 §:n mukaisella avustuksella. Valtionavun myöntämisperusteita on tarkoitus tarkistaa uudistuksen yhteydessä. Tänä vuonna vieraskielisten oppilaiden oman äidinkielen opetukseen käytetään yhdessä romanien äidinkielen opetuksen kanssa noin 3,5 miljoonaa markkaa.

Harkinnanvaraisista valtionavuista luopuminen ja valtionosuuden myöntäminen vieraskielisille kouluille lisäisi valtion menoja tähän vuoteen verrattuna noin 2,6 miljoonaa markkaa. Maksuvelvollisuuden säätäminen oppilaiden kotikunnille lisäisi niiden menoja noin 9,9 miljoonalla markalla. Kuntien koulujen ylläpitäjille vapaaehtoisesti maksamat avustukset olivat vuonna 1993 noin 2,5 miljoonaa markkaa. Toisaalta mikäli oppilas siirtyisi kunnan ylläpitämään kouluun, oppilaan kotikunnalla olisi velvollisuus osallistua oppilaan koulunkäynnistä aiheutuviin kustannuksiin. Uudistus lisäisi julkisen rahoituksen osuutta Helsingin Saksalaisessa koulussa ja englantilaisessa koulussa ja mahdollistaisi niissä oppilasmaksujen alentamisen. Helsingin kansainvälisen koulun saaman julkisen rahoituksen kokonaismäärä pysyisi tämän vuoden tasolla. Kotikunnan maksuvelvollisuus koskisi niitä oppilaita, joilla on kotikunta Suomessa.

Ahvenanmaan ja valtakunnan välisen rahoituksen poistuminen ehdotetulla tavalla lisäisi valtion menoja 1,8 miljoonalla markalla keväen 1994 tilanteen mukaisesti laskettuna. Kotikuntien maksuosuudet Ahvenanmaalle puolestaan alenisivat noin 1,0 miljoonalla markalla.

2.2. Organisatoriset vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä organisatorisia vaikutuksia. Maahanmuuttajille järjestettävää valmistavaa opetusta varten myönnettyjen avustusten siirtyminen laskennalliseen rahoitusjärjestelmään poistaa kuitenkin opetushallituksesta vuosittain noin 60 avustuspäätöksen valmistelutehtävät. Kotikuntalaskutuksen poistuminen Ahvenanmaalla opiskelevien osalta selkeyttää rahoitusjärjestelmää.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkamiestyönä opetusministeriössä. Esityksestä on käyty neuvottelut Suomen Kuntaliiton kanssa.

Vieraskielisten koulujen rahoitusjärjestelyjä on käsitelty opetusministeriön asettamassa vieraskielisten koulujen lainsäädäntötyöryhmässä, joka jätti ehdotuksensa toukokuussa 1993 (Opetusministeriön työryhmien muistioita 1993:18). Työryhmässä olivat edustajat opetus-

ministeriöstä ja opetushallituksesta, kuntien keskusjärjestöistä, Helsingin kaupungista ja vieraskielisistä kouluista. Työryhmän muistios- ta pyydettiin lausunnot eri etutahoilta. Pääosa lausunnonantajista kannatti esitykseen sisältyviä ehdotuksia rahoitusjärjestelmän muuttami- seksi. Kuntien keskusjärjestöt sen sijaan vastustivat maksuvelvollisuuden säätämistä oppi- laiden kotikunnille. Esityksessä koulujen rahoit- usjärjestelyt ehdotetaan toteutettaviksi työryh- män ehdottamaa mallia laskennallisempana.

4. Voimaantulo

Esitys liittyy valtion vuoden 1995 talousar- vioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait ehdotetaan tuleviksi voi- maan 1 päivänä tammikuuta 1995.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Edus- kunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotuk- set:

1.

Laki**peruskoululain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun peruskoululain (476/83) 27 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 8 päivänä helmikuuta 1991 annetussa laissa (261/91), sekä

lisätään 4 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 25 päivänä tammikuuta 1991 annetulla lailla (171/91), uusi 4 momentti ja 84 c §:ään, sellaisena kuin se on 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (707/92), uusi 2 momentti seuraavasti:

4 §

Peruskoulussa voidaan lisäksi opetusministeriön määräämin perustein järjestää peruskouluopetukseen valmistavaa opetusta oppivelvollisuusikäisille tai oppivelvollisuuskään tuleville maahanmuuttajille.

27 §

Peruskoulun ala-asteella opetetaan yhteisenä aineena joko toista kotimaista kieltä tai vierasta kieltä ja yläasteella sekä toista kotimaista kieltä että vierasta kieltä. Saamenkieliselle ja vieraskieliselle oppilaalle voidaan opettaa äidinkielenä oppilaan omaa äidinkieltä. Opetussuunnitelmaan voi kuulua muitakin peruskou-

lun tehtävään kuuluvia oppiaineita sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

84 c §

Jos 4 §:n 4 momentissa tarkoitettuun opetukseen osallistuvalla ei ole kotikuntaa, opetuksen järjestäjälle suoritetaan valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**lukiolain 18 ja 54 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun lukiolain (477/83) 18 §:n 2 momentti ja 54 b §:n 2 momentti,

sellaisena kuin niistä ovat 18 §:n 2 momentti 15 päivänä toukokuuta 1992 annetussa laissa (426/92) ja 54 b §:n 2 momentti 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (708/92), seuraavasti:

18 §

Opetussuunnitelmaan voi lisäksi kuulua muitakin lukion tehtävään kuuluvia aineita. Saamenkieliselle ja vieraskieliselle oppilaalle voidaan opettaa äidinkielenä oppilaan omaa äidinkieltä. Opetussuunnitelmaan kuuluu myös useassa aineessa opetettavia aihekokonaisuuksia. Lukiossa voi olla kerhoja, joiden toimin-

taan voivat osallistua myös muut kuin lukion oppilaat. Lukion opetusta voidaan antaa myös koulun ulkopuolella.

54 b §

Jos oppilaalla ei ole kotikuntaa tai jos hänellä on kotikunta Ahvenanmaalla, lukion

ylläpitäjälle suoritetaan valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1995.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki

aikuislukiolain 13 ja 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 3 päivänä kesäkuuta 1994 annetun aikuislukiolain (439/94) 13 §:n 2 momentti ja 28 §:n 2 momentti seuraavasti:

13 §

Opetussuunnitelmaan voi kuulua sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, muitakin aikuislukion tehtävään kuuluvia yleissivistäviä aineita ja useassa aineessa opetettavia aihekokonaisuuksia. Saamenkieliselle ja vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa äidinkielenä opiskelijan omaa äidinkieltä.

28 §

Jos kunnan ylläpitämän tai yksityisen aikuislukion 1 momentissa tarkoitettulla opiskelijalla ei ole kotikuntaa tai jos hänellä on kotikunta Ahvenanmaalla, ylläpitäjälle suoritetaan valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1995.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki

vieraskielisistä yksityisistä kouluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään vieraskielisistä yksityisistä kouluista 28 päivänä kesäkuuta 1963 annettuun lakiin (373/63) uusi 3 a, 3 b ja 3 c § seuraavasti:

3 a §

Opetusministeriö myöntää koulun ylläpitäjälle vuosittain hakemuksetta valtionosuutta oppilaiden kotikuntien kantokykyluokkien ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) 8 §:n 1 momentissa säädetyn asteikon mukaisesti. Valtionosuus lasketaan markkamäärästä, joka saadaan kertomalla koulun oppilasmäärä mainitun lain 10 §:n no-

jalla vahvistetulla valtakunnallisella peruskoulun valtionosuuden perusteena olevien yksikköhintojen keskimääräisellä markkamäärällä.

Erityisestä syystä opetusministeriö voi valtion talousarvion rajoissa myöntää koululle ylimääräistä avustusta.

3 b §

Oppilaan kotikunta on velvollinen suoritta-

maan vieraskielistä koulua käyvistä oppilaista maksuosuuden koulun ylläpitäjälle. Kotikunnan maksuosuus lasketaan siten, että 3 a §:ssä mainitusta yksikköhintojen keskimääräisestä markkamäärästä vähennetään oppilaan kotikunnan kantokykyluokan mukaan oppilasta kohden laskettu valtionosuus.

3 c §

Valtionosuuden ja oppilaan kotikuntien maksuosuuksien maksamisesta, oppilasmäärien laskemisesta, tietojen toimittamisesta ja muutoksenhausta on soveltuvin osin voimassa, mitä

niistä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa ja sen nojalla säädetään.

Valtionosuudesta on lisäksi voimassa mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 45 §:n 1 momentissa säädetään saamatta jääneen etuuden suorittamisesta, perusteetoman edun palauttamisesta, suoritusvelvollisuuden raukeamisesta ja uhkasakosta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1995.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki

ammattillisista oppilaitoksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ammatillisista oppilaitoksista 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain (487/87) 21 § ja 31 c §:n 3 momentti, sellaisena kuin ne ovat 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (717/92), sekä

muutetaan 31 c §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on mainitussa 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa, seuraavasti:

31 c §

Kotikunnan maksuosuus

Jos oppilaalla ei ole kotikuntaa tai jos hänellä on kotikunta Ahvenanmaalla, oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan valtionosuutta

ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1995.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6.

Laki

musiikkioppilaitoslain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetun musiikkioppilaitoslain (402/87) 4 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (723/92), seuraavasti:

4 §

Jos oppilaalla ei ole kotikuntaa tai jos

hänellä on kotikunta Ahvenanmaalla, oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan 1 momentissa tarkoitettua oppilaasta kotikunnan mak-

suosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1995.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen
täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

7.

Laki

valtionosuutta saavista kansanopistoista annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtionosuutta saavista kansanopistoista 17 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1218/93) 18 §:n 4 momentti seuraavasti:

18 §

Kotikunnan maksuosuus

ritetaan kotikunnan maksuosuutta vastaava
markkamäärä valtion varoista.

Jos opiskelijalla ei ole 3 momentissa tarkoi-
tettua kotikuntaa tai jos hänellä on kotikunta
Ahvenanmaalla, oppilaitoksen ylläpitäjälle suo-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1995.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen
täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

8.

Laki

valtionosuutta saavista liikunnan koulutuskeskuksista annetun lain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtionosuutta saavista liikunnan koulutuskeskuksista 21 päivänä elokuuta 1992
annetun lain (801/92) 21 §:n 4 momentti seuraavasti:

21 §

Kotikunnan maksuosuus

ritetaan kotikunnan maksuosuutta vastaava
markkamäärä valtion varoista.

Jos opiskelijalla ei ole 3 momentissa tarkoi-
tettua kotikuntaa tai jos hänellä on kotikunta
Ahvenanmaalla, oppilaitoksen ylläpitäjälle suo-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1995.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen
täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

9.

Laki**opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 39 §:n 2 momentin kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Täten kumotaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 3 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (705/92) 39 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 26 päivänä heinäkuuta 1993 annetussa laissa (718/93).

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1995.

Helsingissä 23 päivänä syyskuuta 1994

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Opetusministeri *Olli-Pekka Heinonen*

1.

Laki**peruskoululain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun peruskoululain (476/83) 27 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 8 päivänä helmikuuta 1991 annetussa laissa (261/91), sekä

lisätään 4 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 25 päivänä tammikuuta 1991 annetulla lailla (171/91), uusi 4 momentti ja 84 c §:ään, sellaisena kuin se on 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (707/92), uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Peruskoulussa voidaan lisäksi opetusministeriön määräämin perustein järjestää peruskouluopetukseen valmistavaa opetusta oppivelvollisuusikäisille tai oppivelvollisuusikään tuleville maahanmuuttajille.

27 §

Peruskoulun ala-asteella opetetaan yhteisenä aineena joko toista kotimaista kieltä tai vierasta kieltä ja yläasteella sekä toista kotimaista kieltä että vierasta kieltä. *Saamelaisten kotiseutualueella asuvalle* oppilaalle voidaan opettaa oppilaan huoltajan suostumuksella äidinkielen oppiaineena saamenkieltä ja suomen kieltä sekä vieraana kielenä saamen kieltä sen mukaan kuin opetussuunnitelmassa määrätään. Opetussuunnitelmaan voi kuulua muitakin asetuksella säädettäviä, peruskoulun tehtävään kuuluvia oppiaineita.

Peruskoulun ala-asteella opetetaan yhteisenä aineena joko toista kotimaista kieltä tai vierasta kieltä ja yläasteella sekä toista kotimaista kieltä että vierasta kieltä. *Saamenkieliselle ja vieraskieliselle* oppilaalle voidaan opettaa äidinkielenä oppilaan omaa äidinkieltä. Opetussuunnitelmaan voi kuulua muitakin peruskoulun tehtävään kuuluvia oppiaineita sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

84 c §

Jos 4 §:n 4 momentissa tarkoitettuun opetukseen osallistuvalla ei ole kotikuntaa, opetuksen järjestäjälle suoritetaan valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**lukiolain 18 ja 54 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun lukiolain (477/83) 18 §:n 2 momentti ja 54 b §:n 2 momentti,
 sellaisena kuin niistä ovat 18 §:n 2 momentti 15 päivänä toukokuuta 1992 annetussa laissa (426/92) ja 54 b §:n 2 momentti 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (708/92), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

18 §

Opetussuunnitelmaan voi lisäksi kuulua *sen mukaan kuin asetuksella säädetään* muitakin lukion tehtävään kuuluvia aineita. *Saamelaisen kotiseutualueella asuvalle* oppilaalle voidaan opettaa äidinkielen oppiaineena *saamen kieltä*. Opetussuunnitelmaan kuuluu myös useassa aineessa opetettavia aihekokonaisuuksia. Lukiossa voi olla kerhoja, joiden toimintaan voivat osallistua myös muut kuin lukion oppilaat. Lukion opetusta voidaan antaa myös koulun ulkopuolella.

Opetussuunnitelmaan voi lisäksi kuulua muitakin lukion tehtävään kuuluvia aineita. *Saamenkieliselle ja vieraskieliselle* oppilaalle voidaan opettaa *äidinkielenä oppilaan omaa äidinkieltä*. Opetussuunnitelmaan kuuluu myös useassa aineessa opetettavia aihekokonaisuuksia. Lukiossa voi olla kerhoja, joiden toimintaan voivat osallistua myös muut kuin lukion oppilaat. Lukion opetusta voidaan antaa myös koulun ulkopuolella.

54 b §

Jos oppilaalla ei ole kotikuntaa tai jos hänellä on kotikunta Ahvenanmaalla, lukion ylläpitäjälle suoritetaan valtionosuutta ja kotikunnan maksumuutosta vastaava markkamäärä valtion varoista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1995.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**aikuislukiolain 13 ja 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä kesäkuuta 1994 annetun aikuislukiolain (439/94) 13 §:n 2 momentti ja 28 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

Opetussuunnitelmaan voi kuulua sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, *vieraskielisille opiskelijoille tarkoitettua kotikielen opetusta ja suomen tai ruotsin kieltä vieraana kielenä* sekä muitakin aikuislukion tehtävään kuuluvia yleissivistäviä aineita ja useassa aineessa opetettavia aihekokonaisuuksia.

Opetussuunnitelmaan voi kuulua sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, muitakin aikuislukion tehtävään kuuluvia yleissivistäviä aineita ja useassa aineessa opetettavia aihekokonaisuuksia. *Saamenkieliselle ja vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa äidinkielenä opiskelijan omaa äidinkieltä.*

28 §

Jos kunnan ylläpitämän tai yksityisen aikuislukion 1 momentissa tarkoitettulla opiskelijalla ei ole kotikuntaa, ylläpitäjälle suoritetaan valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

Jos kunnan ylläpitämän tai yksityisen aikuislukion 1 momentissa tarkoitettulla opiskelijalla ei ole kotikuntaa *tai jos hänellä on kotikunta Ahvenanmaalla*, ylläpitäjälle suoritetaan valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1995.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**ammattillisista oppilaitoksista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ammatillisista oppilaitoksista 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain (487/87) 21 § ja 31 c §:n 3 momentti, sellaisena kuin ne ovat 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (717/92), sekä
muutetaan 31 c §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on mainitussa 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 §

Opetustuntien määrä

Kunnallisen ja yksityisen oppilaitoksen opetus-

21 §

Opetustuntien määrä

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tuntien laskennallisesta määrästä sekä valtion oppilaitoksen opetustuntien määrästä säädetään asetuksella ja määrätään sen nojalla tarvittaessa opetusministeriön päätöksellä. Opetustuntien määrä lasketaan oppilaitoksen koulutustehtävän, opiskelijamäärän ja muiden asetuksella tarkemmin säädettyjen tekijöiden perusteella.

31 c §

Kotikunnan maksuosuus

Jos oppilaalla ei ole kotikuntaa, oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

Oppilaan kotikunta suorittaa Ahvenanmaan maakunnalle oppilaskohtaisen maksuosuuden satojen perusteiden mukaan kuin mitä oppilaan kotikunnan valtiolle suoritettavasta maksuosuudesta 1 momentissa mainitussa laissa säädetään.

Jos oppilaalla ei ole kotikuntaa tai jos hänellä on kotikunta Ahvenanmaalla, oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1995.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6.

Laki

musiikkioppilaitoslain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetun musiikkioppilaitoslain (402/87) 4 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (723/92), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Jos oppilaalla ei ole kotikuntaa, oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan 1 momentissa tarkoitettu oppilaasta valtionosuutta ja kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

Jos oppilaalla ei ole kotikuntaa tai jos hänellä on kotikunta Ahvenanmaalla, oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan 1 momentissa tarkoitettu oppilaasta kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1995.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

7.

Laki**valtionosuutta saavista kansanopistoista annetun lain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtionosuutta saavista kansanopistoista 17 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1218/93) 18 §:n 4 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

18 §

Kotikunnan maksuosuus

Jos opiskelijalla ei ole 3 momentissa tarkoitettua kotikuntaa, suoritetaan valtion varoista oppilaitoksen ylläpitäjälle kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä.

Jos opiskelijalla ei ole 3 momentissa tarkoitettua kotikuntaa *tai jos hänellä on kotikunta Ahvenanmaalla*, oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1995.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

8.

Laki**valtionosuutta saavista liikunnan koulutuskeskuksista annetun lain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtionosuutta saavista liikunnan koulutuskeskuksista 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (801/92) 21 §:n 4 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

21 §

Kotikunnan maksuosuus

Jos opiskelijalla ei ole 3 momentissa tarkoitettua kotikuntaa, oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan valtion varoista kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä.

Jos opiskelijalla ei ole 3 momentissa tarkoitettua kotikuntaa *tai jos hänellä on kotikunta Ahvenanmaalla*, oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä valtion varoista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1995.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

9.

Laki**opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 39 §:n 2 momentin kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

39 §

1 §

 Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu
 valtionosuus myönnetään oppilaitoksen ylläpitä-
 jälle niiden oppilaiden osalta, joilla on kotipaik-
 ka Ahvenanmaan maakunnassa.

Täten kumotaan opetus- ja kulttuuritoimen
 rahoituksesta 3 päivänä elokuuta 1992 annetun
 lain (705/92) 39 §:n 2 momentti, sellaisena kuin
 se on 26 päivänä heinäkuuta 1993 annetussa
 laissa (718/93).

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
 kuuta 1995.
